

לזכרו של אברהם אבן חיים ז"ל

בנימין לב, האגף לבעלי חיים

הנדסאי חקלאות שקיבלו אף הכרה אקדמאית. השגי החקלאות שלנו בענפים רבים הם שם דבר בעולם כולו. הישגים אלה הושגו על ידי חקלאים שהגיעו לחקלאות ללא הכשרה תיאורטית מוקדמת ולפחות עד לשנים האחרונות אצל רובם ככולם כל הידע התיאורטי ה"פורמלי" שלהם היה מבוסס על לימודיהם בקורסים הקצרים וארוכים יותר שנערכו במחלקה החקלאית במדרשת רופין בניהולו של אברהם אבן חיים ז"ל. אין ספק שלמידע שהחקלאים רכשו בקורסים אלה יש חלק בל ישוער בהשגי החקלאות שלנו, ולאברהם היה לו חלק רב בהקנותו הישירה והעקיפה. יש לציין במיוחד את האוירה החברית והלא-פורמלית, ויחסי האנוש המופלאים שאברהם ידע ליצור במדרשה שהביאו לכך, שהן המרצים והן התלמידים נתנו את המירב כדי במשותף להגיע להשגים מקסימליים.

בשיחות שהיו לי עם אברהם, דוקא בתקופה האחרונה, היו לו חששות כבדים על ירידת קרנם של לימודי החקלאות במדרשה כתוצאה מהקטנת חלקה של החקלאות בפרנסתם של החקלאים וכתוצאה מהמצב הכלכלי הקשה בחלק גדול מענפי החקלאות. לא נראה לי שחששותיו צודקים והפעילות הלימודית אותה התחיל ופיתח לרמה כה גבוהה ממשיכה במלוא עוצמתה לטובת קידום החקלאים. התפתחות והתקדמות החקלאות בעבר, בהווה ובעתיד היא במידה רבה תוצאה מפועלם של רבבות התלמידים שלמדו וילמדו במדרשת רופין, שאברהם אבן חיים ז"ל היה בין בוניו ומקימיה, וזכרו צרור בצרור חיי החקלאות המתקדמת שלנו.

רק לפני מספר חודשים מועט הופיעה ב"השדה" כתבה על מדרשת רופין וראיון עם אברהם אבן חיים ז"ל לרגל צאתו לגמלאות. כידוע, אברהם אבן חיים היה האחראי להדרכה במגמה החקלאית במדרשת רופין. אברהם ומדרשת רופין היו עבורי מכלול אחד. לכן, בבואי למדרשה עובדת יציאתו לגמלאות לא חדרה לתודעתי וציפיתי לפגוש בו ולהחליף מספר מילים שתמיד היו מילות עידוד והשרו מצב רוח טוב. והנה הגיעה אלינו הידיעה המרה על הסתלקותו הפתאומית.

אברהם היה רב פעלים במחקר והדרכה בנושא הכימיה של דישון וקרקע. אני הכרתיו כתלמיד ויותר מאוחר בעבודה המשותפת, ואתיחס רק לצד זה של פעילותו. הכרתיו לראשונה בקורס יסודות רפת שנערך, כך נדמה לי, בחורף 50/1951 במדרשה (אחד הקורסים הראשונים שקיימו שם). הוא היה מורה מעולה ואדם מקסים. עד היום אני זוכר את הרצאותיו בכימיה, שבניגוד לזכור לי מבית הספר התיכון, הן היו חיות ומעניינות וקירבו מקצוע זה ללבי. מספר השעות המצומצם ששמעתי אז בנושא זה נדמה לי שתרמו לי יותר מכל מה שלמדתי במשך השנים בבית הספר התיכון, ועזרו לי רבות בהבנת החומר בהמשך הלימודים.

יותר מאוחר למדתי להכיר ולהוקיר אותו בעבודה המשותפת בתכנון וביצוע הקורסים השונים לגידול בקר וכמרצה עקבתי אחר ההתפתחות של לימודי החקלאות, כאשר אברהם הצליח במשך השנים לקדם, לפתח ולגוון את נושא לימודי החקלאות במדרשה, שהתחילו כקורסים קצרים לענפים וכוללים היום קורסים ברמות שונות, החל מקורסים קצרים למתחילים עד קורסים ממושכים של